

Har den norske bonden en rolle for nok og trygg mat?

Helene Bank

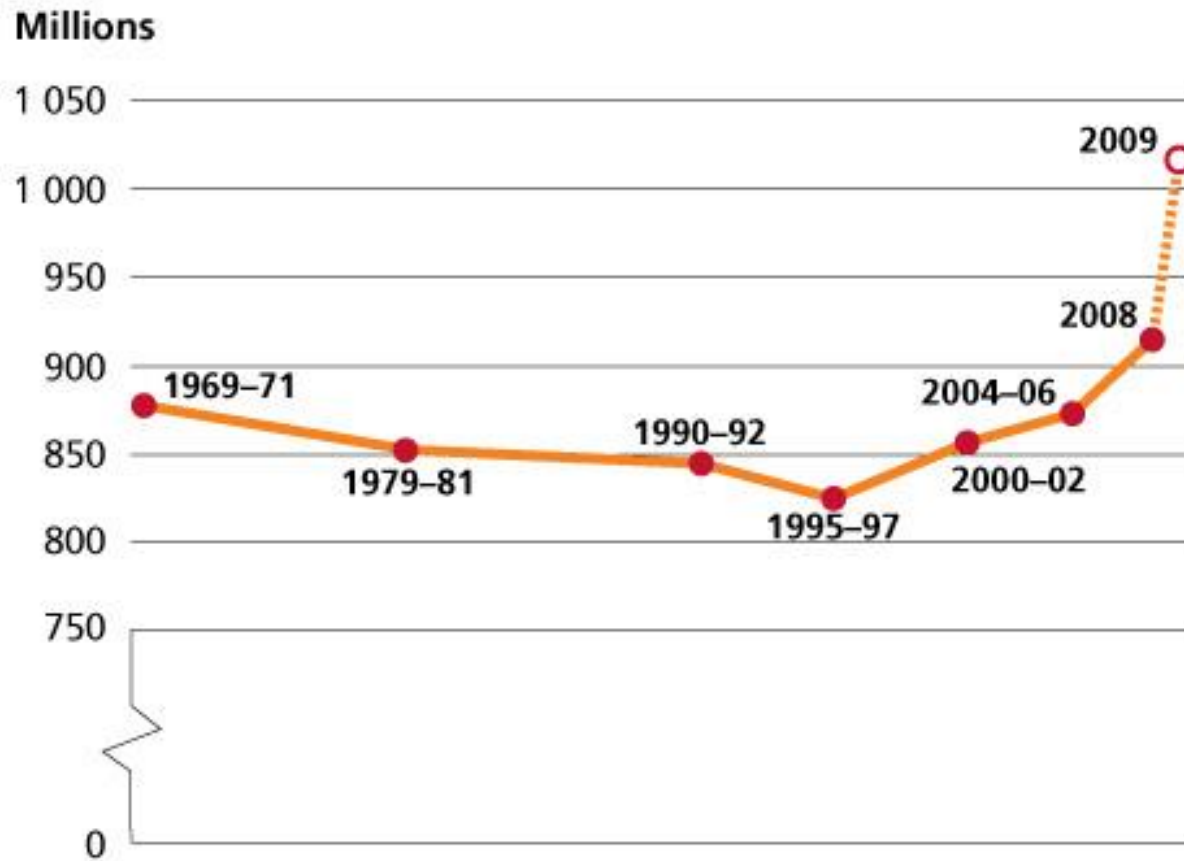
Mytene

Slipp bonden fri!- ikke støtte, ikke toll

Maten er dyr!

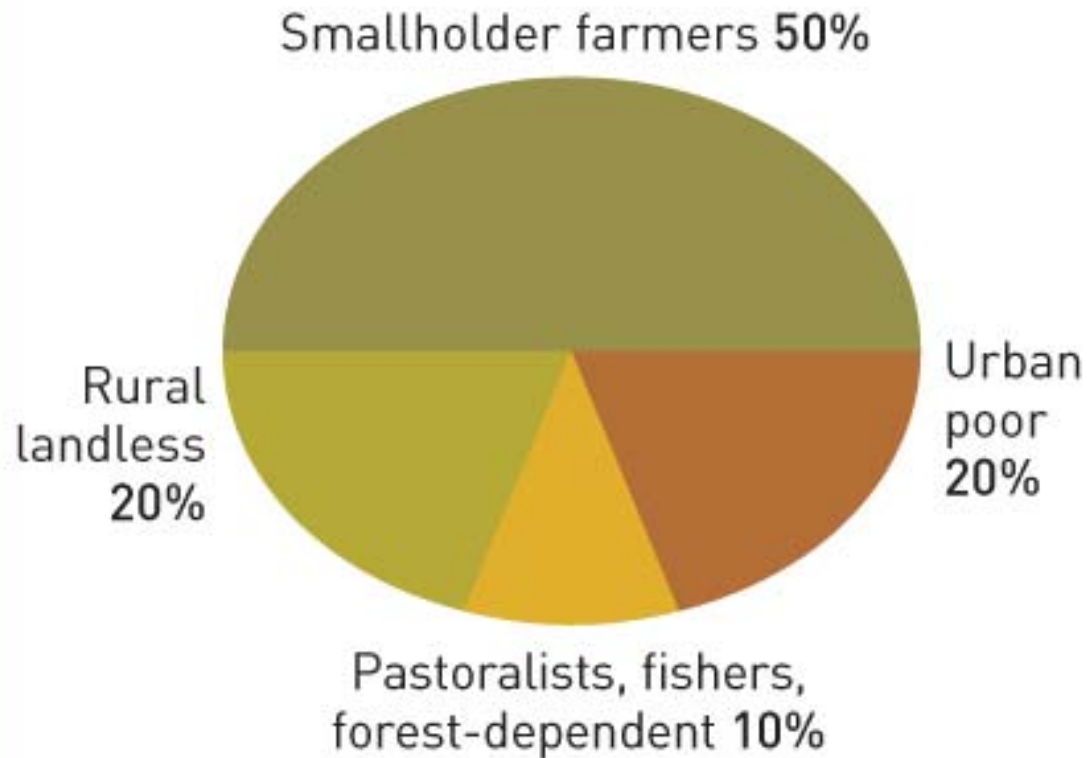
Norske bønder tvinger yrkessøstre i tredje verden ut i fattigdom!

Learning from the past: number of undernourished in the world, 1969-71 to 2009

Source: FAO.

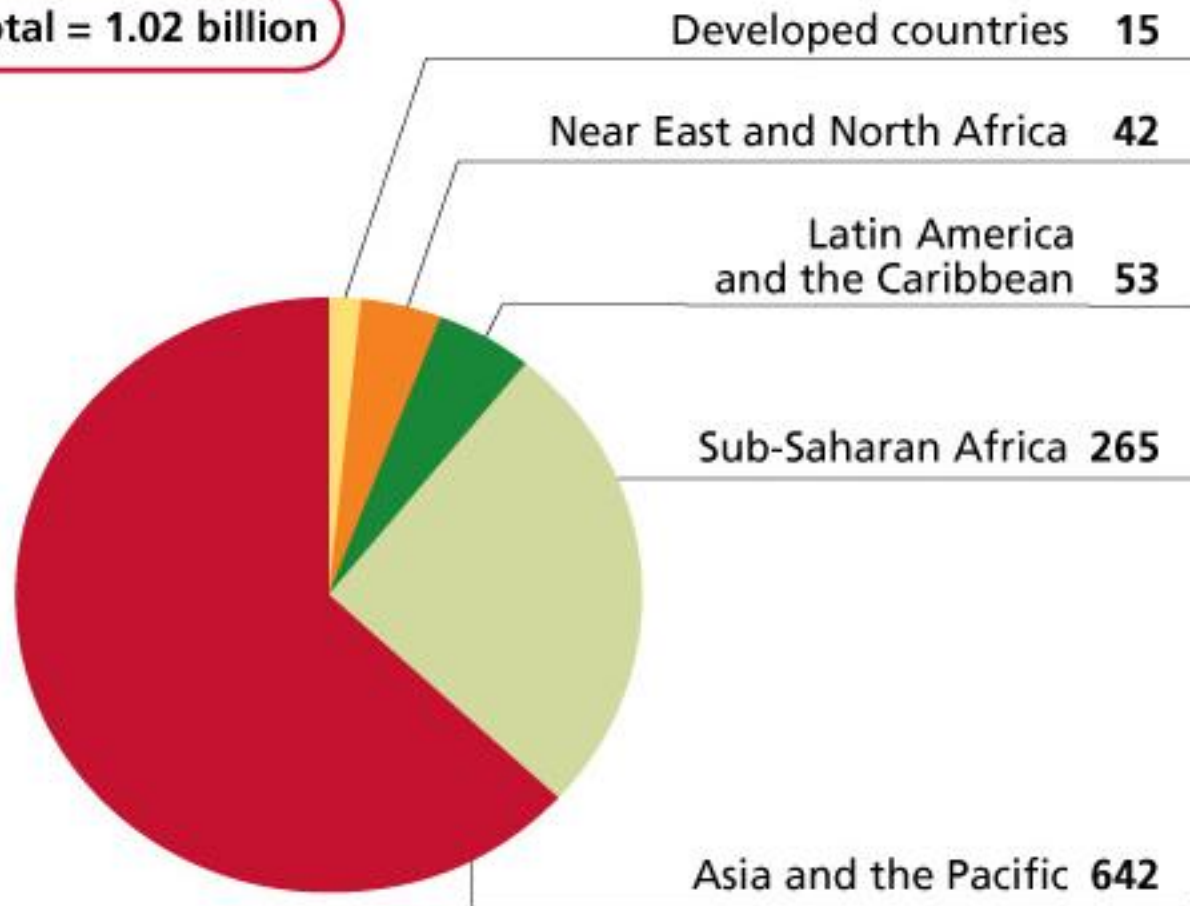
Who the hungry are

Source: Hunger Task Force

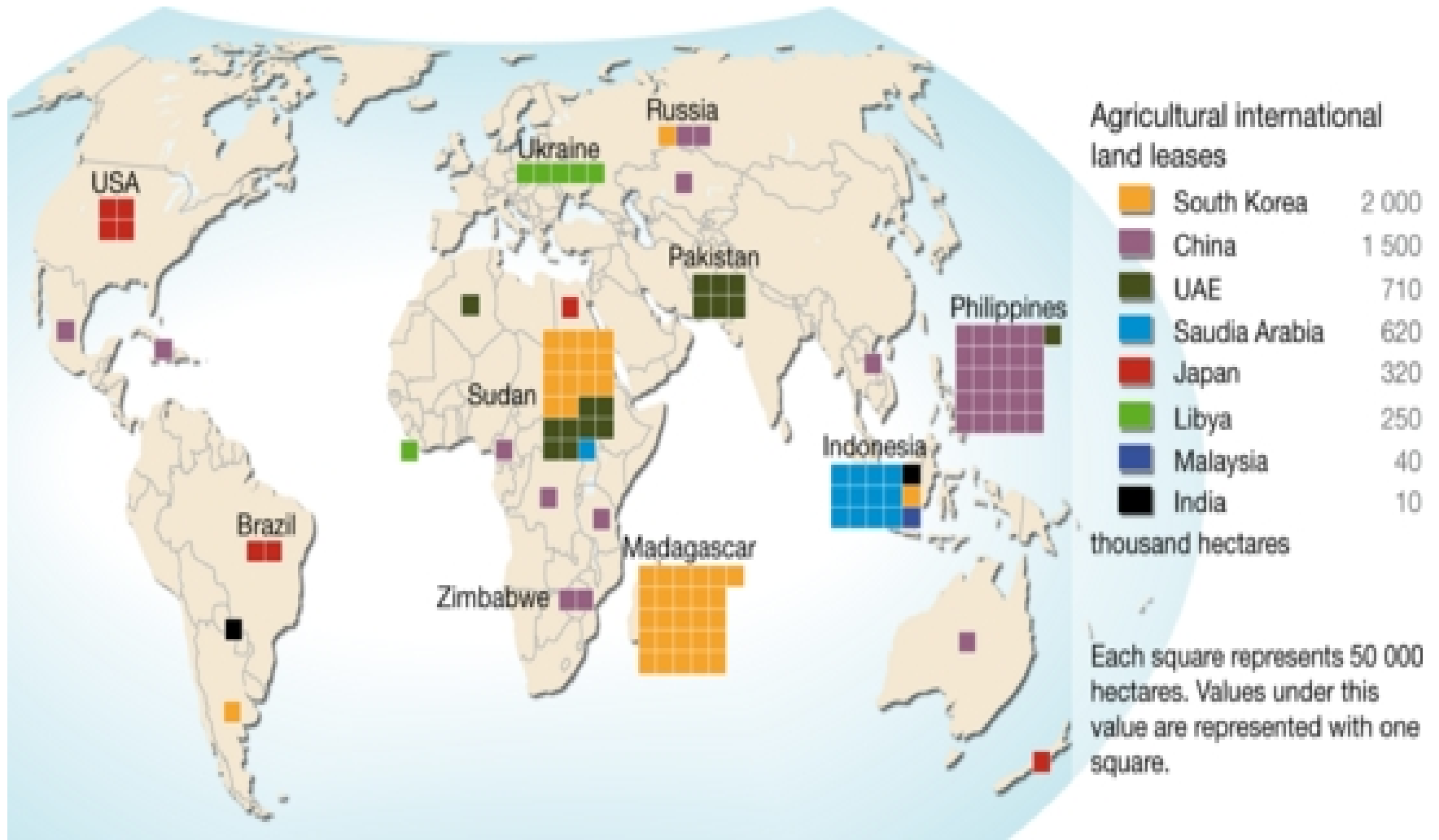
Undernourishment in 2009, by region (millions)

Total = 1.02 billion

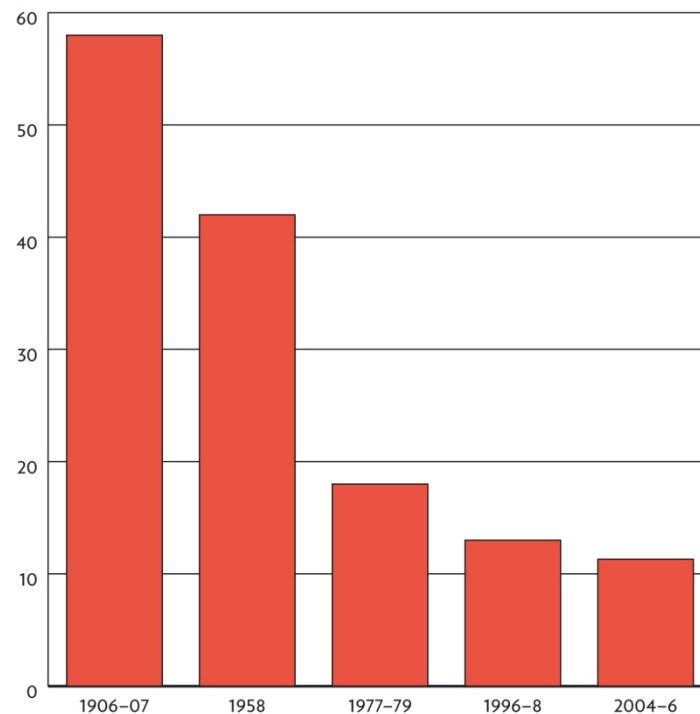

Source: FAO.

Landgrabbing

Andel av krona som går til mat

FN: Matvaresikkerhet

- **.is reached when every member of the population at any time has physical and economically access to food, in an amount and quality, which is sufficient to satisfy their dietary needs and preferences, that also creates the basis for an active life and a good health.**

Via Campesina: Matsuverenitet

..is the right that peoples, local societies and countries have to define their own agricultural, labour, fisheries, food, and land policies which are ecologically, social and economical appropriate to their unique conditions. This includes the real right to produce food, which also includes that all peoples have the right to safe, nutritious and cultural acceptable food, to food production resources and the ability to protect themselves and their societies.

Konsekvens for WTO?

(Hildegunn Gjengedal for IFAP)

- Alle land har rett og plikt til å beskytte og støtte produksjon og bearbeiding av mat for sin egen befolkning, for å sikre en nødvendig grad av selvforsyning
- Internasjonale handelsregler på jordbruksområdet skal gi rom for sameksistens av ulike typer landbruk I alle land. En agressiv "one size fits all" tilnærming avvises

Hva slags handel snakker vi om?

- 90% av landbruksproduksjon forbrukes innlands
- 10% av landbruksproduksjon krysser grenser
- Interessecforskjeller mellom netto eksportører og netto importører, i-land og u-land (4 grupper)
- **men.....**
- I-land: $< 10\%$ BNP $< 10\%$ Sysselsetting %
- U-land: G90 $> 60\%$ BNP $> 60\%$ sysselsetting
- **Norge**
- 50 % av forbruk av jordbruksvarer importerer (Cal)
- Andel import som kommer fra EU: 70% - det øker

Krisene i dag henger sammen

Gjensidig forsterkende, finans- , mat-, klima-, energi-, gjeld-, sosial- og fattigdomskrisa.

- Redusert avkastningsvekst på kapital øker spekulasjon
- Knapphet -> spekulasjon i energiresurser, mat, jord, vann og teknologi
- Spekulasjon i vann, mat, energi -> priser opp
- Klimakrisen -> bioenergi konkurrerer med matproduksjon
- Klimakrisen -> press på matjord
- Mat- og energimport øker kapitalbehov og gjeld
- Kapitalbehov presser arbeids- og miljøbetingelser nedover

Vi må legge til grunn:

- at klimakrisen og befolkningsutviklingen krever effektiv produksjon
- Vi kan ikke øke forbruk av kjøtt/fisk som spiser menneskemat
- at jord må holdes i hevd
- Klima kan gi fortrinn for visse produkter
- Vann er en begrenset ressurs
- Beiteområder må nyttes
- Klimaendringer kan gi dramatisk reduserte avlinger og jordtap
- Det vil bli behov for et mangfold av sorter for å sikre robusthet
- Vi må betale noen for å gjøre jobben

Kardemommeloven

Du skal ikke plage andre

- Hva gjør vi i WTO
- Bilaterale frihandelsavtaler
- Er lokale markeder global eiendom?
- Kan vi påvirke internasjonale markeder som vi vil?
- Kan vi sikre system der fordeling ikke skjer på bakgrunn av kjøpekraft og makt ?
- Ikke ødelegge natur eller overforbruke
- Ikke patentere levende organismer eller metoder for matproduksjon

Du skal være grei og snill

- Kan vi bidra til at bønder i fattige land får økt sin forhandlingsmakt?
- Kan vi gjøre noe for å produsere mest mulig av eget forbruk?
- Kan vi bidra til at svake land får øke produksjon til eget forbruk?
- Kan få til import fra utviklingsland på bekostning av industriland(EU)?

Men for øvrig.....

- Holde jord i hevd
- Sikre folk til å produsere mat
- Sikre produksjon over hele landet
- Sikre bearbeiding
- Sikre at naturgrunnlaget ikke ødelegges